

Remissvar

Ett producentansvar för textil, SOU 2020:72, dnr M2020/02005

Återvinningsindustrierna, ÅI, har tagit del av utredningen och getts möjlighet att svara på ovan nämnda remiss.

ÅI är en branschförening som företräder de privata återvinningsföretagen med en omsättning på drygt 20 miljarder kronor och 6 000 anställda. Medlemsföretagen hanterar drygt 11 miljoner ton avfall och återvinningsmaterial i närmare 500 anmälning- och tillståndspliktiga anläggningar över hela landet. Vi lämnar våra synpunkter nedan.

Inledning

ÅI är positiva till regeringens ambition att skapa mer cirkulära textilflöden genom att införa ett producentansvar. Förslaget kommer att kunna tillgängliggöra mer textil för återbruk och materialåtervinning och minska förbränningen av textilier. Samtidigt presenterar utredningen inte någon analys kring vilken utveckling som behövs för att återvinningsteknikerna ska kunna svara upp mot det stora textilflödet som inte kommer att återbrukas. Vi ser en risk i att utredningen har fokuserat för lite på materialåtervinningen som en nödvändighet för att textilier inte ska fortsätta att förbrännas. En stor del av textilflödet kommer tyvärr inte att kunna återbrukas. En ökad återanvändning av textil är centralt och viktigt för högsta möjliga klimatnytta, men det är fortfarande en förlängning av ett linjärt flöde. Om det linjära flödet i slutledet ska kunna ersättas av ett cirkulärt flöde måste materialåtervinningen säkerställas.

För att textila material ska kunna cirkulera i högre utsträckning behövs förändringar i design och materialval, förbättrade spårbarhetstekniker, ekonomiska incitament för ökad användning av återvunnen textilråvara, storskaliga flöden på en öppen marknad och en uppskalning av de återvinningstekniker som forskningen redan har tagit fram. Detta behöver ett producentansvar för textil ta hänsyn till. Nedan sammanfattas ÅI:s synpunkter och förslag. Dessa utvecklas sedan vidare i efterföljande texter.

Materialåtervinningsmålet behöver omformuleras till specifika mål

- ÅI föreslår att målet om att minst 90 viktprocent av textilavfallet som insamlingsystemet samlar in ska återanvändas eller återvinnas redan år 2028 ändras. Målet bör istället formuleras om till flera olika succesivt stegrande mål för de olika specifika textila material och produkter som ska samlas in.

- **ÅI föreslår** också att återvinningsmålen ska ställas mot producent i termer av "X procent av textilier som sätts på marknaden", istället för "y procent av insamlade textilier".

Återvinningsbarhet och användning av återvunnen textilråvara måste premieras

- **ÅI föreslår** att producentansvarssystemet ska samarbeta nära forskning och återvinningsföretag för att kunna premiera satsningar på uppskalning av anläggningar för nya textilåtervinningstekniker.
- **ÅI föreslår** att producentansvarssystemet ska premiera textilier som är designade för återvinning med marknadens befintliga återvinningstekniker ekonomiskt. Detta kan exempelvis göras genom designkrav eller differentierade avgifter inom ramen för systemet.
- **ÅI föreslår** att producentansvarssystemet ska premiera producenter som använder återvunnen textilråvara i sin tillverkning med ekonomiska incitament inom ramen för systemet.

Textilflödena är globala

- **ÅI föreslår** att regeringen verkar mer aktivt för införandet av ett producentansvar för textil på europeisk nivå. När det nationella producentansvaret väl har införts bör erfarenheten av det svenska systemet spridas aktivt på europainivå.
- **ÅI föreslår** att regeringen driver på en utvidgning av EU:s ecodesigndirektiv till att omfatta textil, samt att EU inför krav på användning av återvunnen textilråvara i textilprodukter.

Behov av ytterligare konsekvens- och kostnadsutredningar

- **ÅI föreslår** att utredningen kompletteras med ytterligare kostnadsanalyser för insamling och återvinning så att producenterna får en korrekt bild av kostnader och kan starta upp systemet på ett bra sätt.
- **ÅI föreslår** att utredningen kompletteras med en djupare konsekvensanalys kring både cirkularitet, miljö- och klimatnytta.

Materialåtervinningsmålet behöver omformuleras till specifika mål

Utredningen föreslår målet att minst 90 viktprocent av textilavfallet som insamlingsystemet samlar in ska återanvändas eller återvinnas redan år 2028. Vi uppskattar att utredningen har satt upp en hög ambition när det gäller mål för materialåtervinning av textil. Vår bedömning är dock att målet är för högt satt utifrån ambitionen att kunna materialåtervinna all textil, efter återbruksledet, inklusive komplicerade kemikalietunga blandmaterial.

Återvinningsmålen behöver formuleras om och bli specifika för olika textila material och produkter. Målen för exempelvis rena ylle-, bomulls- och polyesterplagg kan vara högre. På

så vis uppnås en nyansering som är anpassad efter de olika förutsättningarna som olika textilier har för cirkulering på marknaden.

Vi föreslår också att återvinningsmålen ska ställas mot producent i termer av "X procent av textilier som sätts på marknaden", istället för "y procent av insamlade textilier". Eftersom textilindustrin är global så är det mycket viktigt att det finns en samordning, åtminstone på EU-nivå, när det gäller ambitionerna. Annars finns det en risk att en lagstiftning bara styr bort textilier från den svenska marknaden till områden med en rymligare lagstiftning. Då har vi inte vunnit någon miljö- eller klimatnytta med införandet av ett producentansvar.

Det finns fortfarande inte återvinningstekniker på marknaden för merparten av de textilier som ska samlas in. Detta måste systemet ta hänsyn till. Marknaden för återvunnen textil är ännu i sin linda och systemet måste därför växa succesivt i takt med teknikutvecklingen. Vi föreslår därför införandet av succesivt stegrande specifika mål för de olika textilier som ska samlas in.

ÅI föreslår att målet om att minst 90 viktprocent av textilavfallet som insamlingsystemet samlar in ska återanvändas eller återvinnas redan år 2028 ändras. Målet bör istället formuleras om till flera olika succesivt stegrande mål för de olika specifika textila material och produkter som ska samlas in.

ÅI föreslår också att återvinningsmålen ska ställas mot producent i termer av "X procent av textilier som sätts på marknaden", istället för "y procent av insamlade textilier".

Återvinningsbarhet och användning av återvunnen textilråvara måste premieras

Återvinningsbranschen har generellt varit försiktig i att investera i anläggningar för textilåtervinning, eftersom det har varit svårt att se en lönsamhet i sådana investeringar. Det finns en hel del forskning kring teknik, men alltför få vågar satsa på att skala upp de teknikerna och etablera sig på marknaden.

Det har inte varit lönsamt att återvinna komplicerade textilier på marknaden. Utmaningen framöver är därför att öka lönsamheten genom ekonomiska incitament för att etablera, kombinera och skala upp de återvinningslösningar som forskningen redan har utvecklat. Ett nationellt producentansvarssystem därför behöver samarbeta med både forskning och återvinningsföretag för att kunna premiera satsningar på uppskalning av anläggningar för nya textilåtervinningstekniker.

Det finns också ett stort behov av politiska styrmedel, statligt investeringsstöd och ekonomiska incitament för att branschen ska kunna utveckla cirkulära affärsmodeller och resurseffektiva textilflöden. Annars kommer det att vara svårt att nå ambitiösa materialåtervinningsgrader på kort tid för de textilmängder som kommer att uppstå.

Trots införande av eventuella incitament kommer det att vara svårt för återvinningsbranschen att återvinna all den komplexa textil som finns i dag på marknaden. Det är därför viktigt att ett kommande producentansvar premierar textilier som är designade av monomaterial eller för återvinning med marknadens befintliga

återvinningstekniker. Detta kan exempelvis göras genom designkrav eller differentierade avgifter, inom ramen för systemet. Systemet behöver även premiera producenters användning av återvunnen textilråvara. Detta är en förutsättning för att uppnå cirkulära textilflöden. Om ingen aktör är intresserad av att använda återvunnen råvara så kommer textilier inte att materialåtervinnas.

ÅI föreslår att producentansvarssystemet ska samarbeta nära forskning och återvinningsföretag för att kunna premiera satsningar på uppskalning av anläggningar för nya textilåtervinningstekniker.

ÅI föreslår att producentansvarssystemet ska premiera textilier som är designade för återvinning med marknadens befintliga återvinningstekniker ekonomiskt. Detta kan exempelvis göras genom designkrav eller differentierade avgifter inom ramen för systemet.

ÅI föreslår att producentansvarssystemet ska premiera producenter som använder återvunnen textilråvara i sin tillverkning med ekonomiska incitament inom ramen för systemet.

Textilflödena är globala

Endast en del av det material som kommer att samlas in kommer att kunna tas om hand om hand för återanvändning och återvinning i Sverige. Det är positivt att utredningen gör avvägningar gentemot det kommande EU-kravet på separat insamling av textil. På samma vis är det viktigt att den fortsatta utformningen av producentansvaret tar stor hänsyn till att textilflödena inte kommer att vara enbart nationella, utan att stora volymer ska kunna cirkulera på EU-nivå. Olika europeiska anläggningar kommer att vara bra på olika typer av sortering och återvinning. Detta måste systemet ta hänsyn till från början. Ju större flöden och separering av kategorier- desto bättre återvinning kommer vi att få. Sverige bör därför, i det långa perspektivet, verka för ett införande av ett producentansvar för textil på EU-nivå. Ett nationellt producentansvar kan användas som exempel i sådant påverkansarbete och gör Sverige till en viktig aktör för att skapa mer cirkulära textilflöden på europainivå.

ÅI föreslår att regeringen verkar mer aktivt för införandet av ett producentansvar för textil på europeisk nivå. När det nationella producentansvaret väl har införts bör erfarenheten av det svenska systemet spridas aktivt på europainivå.

ÅI föreslår att regeringen driver på en utvidgning av EU:s ecodesigndirektiv till att omfatta textil, samt att EU inför krav på användning av återvunnen textilråvara i textilprodukter.

Behov av ytterligare konsekvens- och kostnadsutredningar

Vi bedömer att den kostnadsbild för att starta och driva systemet som presenteras av utredningen är kraftigt underskattad. Varken kostnaden för själva insamlingen eller för materialåtervinningen presenteras av utredningen och detta gör det mycket svårt för

producenterna att kunna starta upp systemet på ett bra sätt. Vår bedömning är att ytterligare investerings- och kostnadsanalyser med fördel skulle kunna komplettera bilden.

Ur ÅI:s perspektiv är det också svårt att veta hur mycket återvinningsföretagen kommer att behöva investera i utrustning etc för att bidra till insamlingen och återvinningen inom ramen för det nya producentansvaret. Frågan om det ska kopplas på ytterligare en fraktion för textil inom den fastighetsnära insamlingen är en viktig fråga för att branschen att få svar på för att kunna bedöma hur investeringar bör genomföras framöver.

Det är viktigt att göra en analys av hur strömmarna kommer att gå och vilka kostnader exempelvis logistiken kommer att innebära. Det är också viktigt att organisera producentansvaret och strömmarna utifrån klimatnyttoperspektiv. Olika textilier har som sagt olika förutsättningar att cirkulera med hög klimatnytta i dagsläget och det är viktigt att producentansvaret tar hänsyn till detta. En djupare konsekvensanalys för att säkerställa att kraven skapar cirkularitet och verklig miljö- och klimatnytta behöver göras.

ÅI föreslår att utredningen kompletteras med ytterligare kostnadsanalyser för insamling och återvinning så att producenterna får en korrekt bild av kostnader och kan starta upp systemet på ett bra sätt.

ÅI föreslår att utredningen kompletteras med en djupare konsekvensanalys kring både cirkularitet, miljö- och klimatnytta.

Stockholm den 16 mars 2021

Ellen Einebrant

Textilansvarig

Återvinningsindustrierna